

ÕIGUSKANTSLER

Teie 15.05.2008 nr 10.1-6/1689

Minister Rein Lang
Justiitsministeerium
Tõnismägi 5a
15191 TALLINN

Õiguskantsler .07.2008 nr 6-1/080197/00804762

Märgukiri

Austatud minister

Pöördusin Teie poole teabe nõudmisega seoses kinnipeetav A. D. avaldusega, milles paluti kontrollida vangistusseaduses sätestatud kohustusliku vaidemenetluse kooskõla Eesti Vabariigi põhiseadusega (PS). Täna Teid vastuse eest.

Tutvunud avaldaja poolt edastatud materjalidega ja Justiitsministeeriumi seisukohtadega, jään oma varasema seisukoha juurde, et kohustuslik vaidemenetlus kui selline on põhiseaduse valguses võimalik ja põhiseaduspärane.

Samas pean möönma, et esineb tõlgendusprobleeme seoses vangistusseaduses sätestatud vaidemenetluses toimingust hoidumise nõude esitamisega. Käesoleva märgukirjaga soovin juhtida neile ebaselgustele Teie tähelepanu.

Vangistusseaduse § 1¹ lõikes 5 sätestatud kohustuslik vaidemenetlus riivab isiku ühte olulisimat õigust – õigust pöörduda oma õiguste kaitseks kohtu poole (PS § 15 lg 1 lause 1). Riive formaalse põhiseaduspärasuse¹ üheks tingimuseks on kooskõla õiguselguse põhimõttega (PS § 13 lg 2), mis väljendab arusaama, et "[õ]igusnormid peavad olema piisavalt selged ja arusaadavad, et üksikisikul oleks võimalik avaliku võimu organi käitumist teatava tõenäosusega ette näha ja oma käitumist reguleerida."² Kasutades erinevaid tõlgendusviise, võib jõuda erinevale tulemusele, kas vaidemenetluses saab ja tuleb esitada toimingust hoidumise nõuet.

Olen seisukohal, et Justiitsministeeriumil tuleb vangistusseaduse vastavaid kitsaskohti analüüsida ning kujundada selge ja ühene praktika vaidemenetluse rakendamisel, sh vajadusel õigusakte muutes.

¹ Põhiõiguse riive peab olema nii formaalselt kui ka materiaalselt põhiseadusega kooskõlas. Põhiõiguste piiramise formaalne põhiseaduspärasus eeldab esiteks põhiseaduses sätestatud pädevuse, vormi- ja menetlusnõuete järgimist, teiseks PS § 13 lõikest 2 tuleneva õiguselguse tagamist ning kolmandaks PS § 3 lg 1 lausest 1 tulenevast üldisest seadusereservatsioonist kinnipidamist. Riive materiaalse õiguspärasuse eeldused on seaduse legitiimne eesmärk ning PS § 11 lausest 2 tuleneva proportsionaalsuse põhimõtte järgimine: sobivus, vajalikkus, mõõdukus.

² RKÜKo 28.10.2002, nr 3-4-1-5-02, p 31.

Täpsem analüüs on lisatud käesolevale kirjale ning sisaldub selle punktis III.

Ootan teie vastust minu märgukirjale võimalusel hiljemalt 18.08.2008.

Austusega

Indrek Teder

Lisa: vastus avaldajale – 9 lk